

**Av. Turhan Yıldız, Av. Emine Harun
Abdülhakhamit cad. Elmas apt. No: 3
K: 4, D: 16 Taksim, Beyoğlu, İstanbul
Tel. 0212. 2374425, fax. 0212. 2374610
E-mail: av. tirhanyildiz@gmail.com**

ATIK YÖNETMELİKLERİ KAPSAMI

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği ile Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği'nin 2. maddelerinde yönetmeliklerin kapsamı açıklanmakta olup, buna göre;

1-) TIBBİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ: Yönetmeliğin 2. maddesinde yönetmeliğin kapsamında olan kuruluşların Ek-1'de sayıldığı belirtilmiştir. Ek-1'de belirtilen,

a) Büyük Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşlar

- 1) Üniversite hastaneleri ve klinikleri,
- 2) Genel maksatlı hastaneler ve klinikleri,
- 3) Doğum hastaneleri ve klinikleri,
- 4) Askeri hastaneler ve klinikleri.

b) Orta Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşlar

- 1) Sağlık merkezleri, tıp merkezleri, dispanserler,
- 2) Ayakta tedavi merkezleri,
- 3) Morglar ve otopsi merkezleri,
- 4) Hayvanlar üzerinde araştırma ve deneyler yapan kuruluşlar,
- 5) Bakımevleri ve huzurevleri,
- 6) Tıbbi ve biyomedikal laboratuvarlar,
- 7) Hayvan hastaneleri,
- 8) Kan bankaları ve transfüzyon merkezleri,
- 9) Acil yardım ve ilk yardım merkezleri,
- 10) Diyaliz merkezleri,
- 11) Rehabilitasyon merkezleri,
- 12) Biyoteknoloji laboratuvarları ve enstitüleri,
- 13) Tıbbi araştırma merkezleri.

c) Küçük Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşlar

- 1) Sağlık hizmeti verilen diğer üniteler (doktor muayenehaneleri, diş ve ağız sağlığı muayenehaneleri ve benzerleri),
- 2) Veteriner muayenehaneleri,
- 3) Akapunktur merkezleri,
- 4) Fizik tedavi merkezleri,
- 5) Evde yapılan tedavi ve hemşire hizmetleri,
- 6) Güzellik, kulak delme ve dövme merkezleri,
- 7) Eczaneler,
- 8) Ambulans hizmetleri,
- 9) Hayvanat bahçeleri,

Tıbbi Atık Kontrolü yönetmeliği kapsamında kuruluşlardır. Yukarıda listede belirtilen sağlık kuruluşları tarafından üretilen ve Yönetmeliğin ekinde yayımlanan Ek -2'nci listesinde sayılan atıklar tıbbi atık kontrolü yönetmeliği kapsamında olup,

Yönetmelik kapsamında olan ve Ek -2’de sayılan atıklar aşağıda sayılmıştır.

A-) Genel atıklar: Sağlıklı insanların bulunduğu kısımlar, hasta olmayanların muayene edildiği bölümler, ilk yardım alanları, idari birimler, temizlik hizmetleri, mutfaklar, ambar ve atölyelerden gelen atıklar: B, C, D, E, F ve G gruplarında anılanlar hariç, tıbbi merkezlerden kaynaklanan tüm atıklar.

B-) Ambalaj atıkları; Tüm idari birimler, mutfak, ambar, atölye v.s den kaynaklanan tekrar kullanılabilir, geri kazanılabilir atıklar: kağıt, karton, mukavva, plastik, cam, metal v.b.

C-) Enfeksiyöz atıklar: Enfeksiyöz ajanların yayılımını önlemek için taşınması ve imhası özel uygulama gerektiren atıklar: Başlıca kaynakları;

I. Mikrobiyolojik laboratuvar atıkları

- Kültür ve stoklar
- İnfeksiyöz vücut sıvıları
- Serolojik atıklar
- Diğer kontamine laboratuvar atıkları (lam-lamel, pipet, petri v.b)

II. Kan kan ürünleri ve bunlarla kontamine olmuş nesnelere

III. Kullanılmış ameliyat giysileri (kumaş, önlük ve eldiven v.b)

IV. Diyaliz atıkları (atık su ve ekipmanlar)

V. Karantina atıkları

VI. Bakteri ve virüs içeren hava filtreleri,

VII. Enfekte deney hayvanı leşleri, organ parçaları, kanı ve bunlarla temas eden tüm nesnelere

D-) Patolojik atıklar: Anatomik atık dokular, organ ve vücut parçaları ile ameliyat, otopsi v.b. tıbbi müdahale esnasında ortaya çıkan vücut sıvıları:

- Ameliyathaneler, morg, otopsi, adli tıp gibi yerlerden kaynaklanan vücut parçaları, organik parçalar, plasenta, kesik uzuvlar v.b (insani patolojik atıklar)
- Biyolojik deneylerde kullanılan kobay leşleri

E-) Kesici delici atıklar: Batma, delme sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıklar: Enjektör iğnesi, iğne içeren diğer kesiciler, bistüri, lam-lamel, cam pastör pipeti, kırılmış diğer cam v.b

F-) Tehlikeli atıklar ve radyoaktif atıklar: Fiziksel veya kimyasal özelliklerinden dolayı ya da yasal nedenler dolayısıyla özel işleme tabi olacak atıklar: Tehlikeli kimyasallar, sitotoksik ve sitostatik ilaçlar, amalgam atıkları, genotoksik ve sitotoksik atıklar, farmasötik atıklar, ağır metal içeren atıklar, basınçlı kaplar.

Tıbbi Atık Kontrolü Yönetmeliği'nin kapsamı Ek-1'de belirtilen sağlık kuruluşları olup, bu sağlık kuruluşlarının ürettiği ve Ek-2'de belirtilen atıkların, ayrı toplanması, geçici depolanması, taşınması ve bertaraf edilmesi bu yönetmeliğin kapsamındadır. Bu nedenle Yönetmelik Ek-1 sayılan sağlık kuruluşlarından olmayan hiçbir kurum ve kuruluş bu yönetmelik kapsamında değildir.

2-) AMBALAJ ATIKLARININ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ'nin 2. maddesinde, piyasaya sürülen bütün ambalajlar ve bu ambalajların atıklarının bu yönetmelik kapsamında olduğu belirtilmiştir.

İstisnalar: Defolu ürünler, fireler, piyasaya sürülmemiş ambalajlar ve benzeri üretim artıkları ile ambalaj atığı tanımına girmeyen boru, sac levha, demir-çelik hurdaları, kumaş atıkları ve benzeri ile Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki ambalaj atıkları, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki ambalaj atıkları, Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki ambalaj atıkları bu yönetmelik kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu yönetmelik yukarıdaki paragrafta sayılan istisnalar dışında, ithalatçı, imalatçı, toptancı, elektrikli cihaz, sarf malzemesi vs. hiçbir fark gözetmeden tüm ambalaj atık üreticileri için uyulması gereken bir yönetmeliktir.

C-) ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ'nin 2. maddesi Ek-1/A'da yer alan kategorilere dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyaları kapsadığını belirtmekte olup,

Ek-1/A ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYA KATEGORİLERİ: Büyük ev eşyaları, Küçük ev aletleri, Bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, Tüketici ekipmanları, Aydınlatma ekipmanları, Elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), Oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, Tıbbi cihazlar, İzleme ve kontrol aletleri, Otomatlar sayılmıştır. Bu kategoriye giren ürünler ise Ek-1/B'de ayrıntıları ile belirtilmiş olup, Ek-1/B listesi aşağıdadır.

EK-1/B, ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYA KATEGORİLERİ AYRINTILI LİSTESİ

1. Büyük ev eşyaları

- a) Büyük soğutucu cihazlar
- b) Buzdolapları
- c) Dondurucular
- ç) Gıdaların soğutulması, korunması ve saklanması için kullanılan diğer büyük cihazlar
- d) Çamaşır makineleri
- e) Çamaşır kurutma makineleri
- f) Bulaşık makineleri
- g) Pişirme cihazları
- ğ) Elektrikli ocaklar
- h) Elektrikli saclar
- ı) Mikrodalga fırınlar
- i) Gıda pişirici ve hazırlayıcı diğer büyük cihazlar
- j) Elektrikli ısıtıcılar
- k) Elektrikli radyatörler
- l) Odaların, yatakların ve oturma gruplarının ısıtılmasında kullanılan diğer büyük cihazlar
- m) Elektrikli vantilatörler/aspiratörler
- n) İklimlendirme cihazları
- o) Diğer fan, havalandırma ve iklimlendirme ekipmanları
- ö) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer büyük ev eşyaları

2. Küçük ev aletleri

- a) Elektrikli süpürgeler
- b) Halı yıkama makineleri
- c) Diğer temizleme makineleri
- ç) Örgü, dokuma, dikiş makineleri ve diğer kumaş işleyici makineler
- d) Ütü makineleri, ütüleme ve diğer giysi bakım aletleri
- e) Tost makineleri
- f) Kızartma makineleri
- g) Öğütücüler, kahve makineleri, paketleme cihazları
- ğ) Elektrikli bıçaklar
- h) Saç kesimi, saç kurutucu, diş fırçalama, tıraş, masaj ve diğer vücut bakım aletleri
- ı) Duvar ve kol saatleri ve diğer zaman ölçümü ve göstergesi veya kaydı için kullanılan aygıtlar

i) Tartılar

j) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer küçük ev aletleri

3. Bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları

a) Merkezi veri işlemesi:

- 1) Ana bilgisayarlar (Mainframe)
- 2) Mini bilgisayarlar
- 3) Yazıcı Birimleri

b) Kişisel bilgisayar ekipmanları:

- 1) Kişisel bilgisayarlar (Merkezi işleme birimi, fare, ekran ve klavye dâhil)
- 2) Dizüstü bilgisayarlar (Merkezi işleme birimi, fare, ekran ve klavye dâhil olmak üzere notebook, laptop ve benzeri)
- 3) Avuçiçi bilgisayarlar (Notepad ve benzeri)
- 4) Yazıcılar
- 5) Kopyalama ekipmanı
- 6) Elektrikli ve elektronik daktilolar
- 7) Cep ve masa hesap makineleri ve elektronik bilgi toplama, muhafaza etme, işleme, sunma veya iletme için kullanılan diğer ürün ve ekipmanlar
- 8) Kullanıcı terminalleri ve sistemleri
- 9) Faks makineleri
- 10) Teleks
- 11) Telefonlar
- 12) Ankesörlü telefonlar
- 13) Kablosuz telefonlar
- 14) Cep telefonları
- 15) Telesekreterler ve telekomünikasyon vasıtasıyla ses, görüntü ve başka bilgilerin iletilmesi için kullanılan diğer ürün ve ekipmanlar
- 16) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları

4. Tüketici ekipmanları

a) Radyo alıcıları

b) Televizyon alıcıları

c) Video kameraları

ç) Video kaydediciler

d) Hi-fi kaydediciler

e) Ses yükselteçleri

f) Müzik enstrümanları

g) Telekomünikasyon dışında görüntü ve sesin dağıtımını sağlayan sinyaller ve diğer teknolojiler de dâhil olmak üzere, görüntü ve ses kaydı veya bunların reproduksiyonu amacıyla kullanılan diğer ürün ve ekipmanlar

ğ) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer tüketici ekipmanları

5. Aydınlatma ekipmanları

a) Evsel kullanım hariç floresan lambalı aydınlatıcılar

b) Düz floresan lambalar

c) Kompakt floresan lambalar

ç) Basınçlı sodyum lambalar ve metal halit lambalar dâhil olmak üzere, yüksek güçlü deşarj lambaları

d) Düşük basınçlı sodyum lambalar

e) Akkor flamanlı ampuller hariç ışık verme veya ışık kontrolü için kullanılan diğer ekipmanlar

f) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer aydınlatma ekipmanları

6. Elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere)

a) Matkaplar

b) Testereler

c) Dikiş makineleri

ç) Ahşap, metal veya diğer malzemelerin işlenmesinde kullanılan torna, değirmen, kumlama, zımpara, kesme, parçalama, delme, delik açma, dövme, katlama, eğme ve diğer işleme aletleri

d) Perçinleme, çivileme, vidalama; perçin, çivi ve vida sökme ve benzer işlemler için kullanılan aletler

- e) Kaynak, lehim makineleri ve benzer makineler
- f) Sıvı veya gaz halindeki maddelerin sprey, dağıtma, sürme veya diğer şekillerde uygulanması için kullanılan ekipmanlar
- g) Çim biçme ve diğer bahçıvanlık işlerinde kullanılan aletler
- ğ) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer elektrikli ve elektronik aletler

7. Oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları

- a) Elektrikli tren ve yarış arabası takımları
- b) El tipi video oyun konsolları
- c) Video oyunları
- ç) Bisiklet sürme, koşma, kürek çekme vb. sporlar için kullanılan bilgisayarlar
- d) Elektrikli veya elektronik spor aletleri
- e) Jetonlu makineler
- f) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri

8. Tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç)

- a) Radyoterapi ekipmanı
- b) Kardiyoloji ekipmanı
- c) Diyaliz
- ç) Sun'î teneffüs tertibatı
- d) Nükleer tıp ekipmanı
- e) Tüp teşhisleri için gerekli laboratuvar ekipmanı
- f) Analiz ekipmanı
- g) Derin dondurucular
- ğ) Üreme testleri
- h) Hastalıkların, yaraların ve sakatlıkların tespit edilmesi, önlenmesi, izlenmesi, iyileştirilmesi, hafifletilmesi için kullanılan diğer cihaz ve aletler
- i) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer tıbbi cihazlar

9. İzleme ve kontrol aletleri

- a) Duman dedektörü
- b) Isı ayarlayıcıları
- c) Termostatlar
- ç) Evsel veya laboratuvar ortamında kullanılan ölçme, tartma ve ayarlama cihaz ve aletleri
- d) Endüstriyel tesislerde kullanılan diğer kontrol ve izleme enstrümanları (örneğin kontrol panelleri)
- e) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki izleme ve kontrol aletleri

10. Otomatlar

- a) Sıcak içecek otomatları
- b) Sıcak veya soğuk şişe veya kutu otomatları
- c) Katı ürünler için otomatlar
- ç) Para otomatları
- d) Otomatik şekilde her çeşit ürün teslim eden bütün aletler
- e) Elektrikli ve elektronik eşya tanımı kapsamındaki diğer otomatlar

Yukarıda belirtilen tüm ürünlere ait atıkların ayrı toplanması, geçici depolanması, taşınması ve bertaraf edilmesi bu yönetmeliğin kapsamında sayılmış olup, bu ürünlere ait atıklarının üreticisi, ithatçı, imalatçı, toptancı, sarf malzeme üreticisi, ortopedik malzeme üreticisi vs. hiçbir fark gözetmeden (aşağıda istisnaları sayılmış atıklar hariç) tüm atık üreticileri için uyulması gereken bir yönetmeliktir.

İstisnalar: Ek-1/A'da yeralan kategorilere dâhil olup bu Yönetmeliğin kapsamında olmayan bir ekipmanın parçasını oluşturacak şekilde monte edilmiş elektrikli ve elektronik eşyalar, 30/5/2009 tarihinden önce piyasaya sunulmuş olan ürünler için üretilen tamir ve yeniden kullanım amaçlı yedek parçalarda, Yönetmeliğin 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uygulanmayacağı, Sağlık ve güvenlikle ilgili kanuni yükümlülükler ve atık yönetimi mevzuatı, özel olarak askeri amaç taşımayan ürünler hariç, ülke güvenliğinin korunmasına yönelik ekipman, silah, mühimmat ve savaş gereçlerinde bulunan elektrikli ve elektronik eşyalar bu Yönetmeliğin kapsamı dışında tutulmuşlardır.

D-) ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLERİN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ'nin 2. maddesinde Yönetmeliğin, pil ve akümülatör ürünlerinin etiketlenmesi ve işaretlenmesi, üretilmesinde zararlı madde miktarının azaltılması, kullanıldıktan sonra atıklarının evsel ve diğer atıklardan ayrı olarak toplanması, taşınması, bertarafı ile ithalat, transit geçiş ve ihracatına ilişkin yasa, sınırlama ve yükümlülükleri, alınacak önlemleri, yapılacak denetimleri, tabi olunacak sorumlulukları düzenlediği belirtilmiştir.

İstisnalar: Endüstriyel kullanım amacına bağlı olarak kalıcı olarak yerleştirilmiş pillerin bulunduğu aletler, bilimsel ve mesleki alanda kullanılan, hayati önemi haiz tıbbi ağıtlara yerleştirilmiş piller, kalp pilleri, sadece uzman kişiler tarafından uzaklaştırılması gereken, kesintisiz olarak sürekli çalışması gereken aletler içindeki pil veya akümülatörler bu Yönetmelik kapsamı dışında tutulmuş yine pil veya akümülatör üretim ve bertaraf tesislerinden kaynaklanan üretim atıkları da bu Yönetmelik kapsamı dışında tutulmuştur.

Pil üreticileri, Akümülatör üreticileri ile Akümülatör Ürünlerinin Dağıtımını ve Satışını Yapan İşletmeler ve Araç Bakım-Onarım Yerlerini İşletenlerin yükümlülükleri yönetmeliğin 9, 10 ve 12 maddelerinde sayılmış olup,

Pil ürünlerinin dağıtımını ve satışını yapan işletmeler; Pil üreticilerinin kuracakları sisteme uygun olarak tüketiciler tarafından getirilen atık pilleri ücretsiz olarak almakla, Atık pil toplama sistemi olmayan markaların pillerini satmamakla, Tüketicilerin getirdiği atık pilleri, üreticinin öngördüğü şekilde üreticiye veya üreticinin yetkilendirdiği bir kuruluşa gönderilmesini sağlamakla, İşyerlerinde tüketicilerin kolayca görebilecekleri yerlerde (Ek-4 A) da yer alan uyarı ve bilgiler ile atık pillerin toplanma şekli ve yerleri hakkındaki bilgileri sunmakla, Üreticilerin veya yetkilendirdiği kuruluşların temin edecekleri, atık pil konteynerlerini bulundurmakla yükümlü tutulmuşlardır.

Pil ve akümülatör tüketicileri; Atık pilleri evsel atıklardan ayrı toplamakla, pil ürünlerinin dağıtımını ve satışını yapan işletmelerce veya belediyelerce oluşturulacak toplama noktalarına atık pilleri teslim etmekle, Aracının akümülatörünü değiştirirken eskisini, akümülatör ürünlerinin dağıtım ve satışını yapan işletmeler ve araç bakım-onarım yerlerini işletenlerin oluşturduğu geçici depolama yerlerine ücretsiz teslim etmekle, eskilerini teslim etmeden yeni akümülatör alınması halinde depozito ödemekle, Tüketici olan sanayi kuruluşlarının üretim süreçleri sırasında kullanılan tezgah, tesis, forklift, çekici ve diğer taşıt araçları ile güç kaynakları ve trafolarında kullanılan akümülatörlerin, atık haline geldikten sonra üreticisine teslim edilene kadar fabrika sahası içinde sızdırmaz bir zeminde doksan günden fazla bekletmemekle yükümlü tutulmuşlardır.

Pil üreticileri, Akümülatör üreticileri, Pil ürünlerinin dağıtımını ve satışını yapan işletmeler, Akümülatör Ürünlerinin Dağıtımını ve Satışını Yapan İşletmeler ve Araç Bakım-Onarım Yerlerini İşletenleri, Pil ve akümülatör tüketicileri, Geri Kazanım Tesisleri İşletmecileri ithalatçı, imalatçı, toptancı, elektrikli cihaz, sarf malzemesi vs. hiçbir fark gözetmeden tüm pil ve akümülatör atık üreticileri için uyulması gereken bir yönetmeliktir. 20.05.2014

Av. Emine Harun